

EVALUACIJA PROVEDBE LOKALNE RAZVOJNE STRATEGIJE LAG-a GORSKI KOTAR 2014.-2020.

-Za razdoblje 2018.-2019.-

Priprema, prosinac 2020.

SADRŽAJ

- 1. NAZIV PROJEKTA**
- 2. SAŽETAK PROJEKTA**
 - 2.1. Osnovne informacije iz Ugovora i Sporazuma*
 - 2.2. Uкупno odobrena sredstva*
 - 2.3. Ciljevi i mjere LRS LAG-a Gorski kotar 2014.-2020.*
 - 2.4. Period provedbe projekata*
 - 2.5. Ciljevi evaluacije*
- 3. OKRUŽENJE**
- 4. CILJANJE SKUPINE I KRAJNJI KORISNICI**
- 5. PROCJENA LJUDSKIH KAPACITETA LAG-a GORSKI KOTAR**
- 6. METODE UPRAVLJANJA PROJEKTOM**
 - 6.1. Metode projektnog upravljanja*
 - 6.2. Metode upravljanja kvalitetom*
 - 6.3. Metode diseminacije*
- 7. CILJEVI, MJERE LRS LAG-a GORSKI KOTAR 2014.-2020. TE OSTVARENI REZULTATI I INDIKATORI**
 - 7.1. Postignuća/dobrobiti/značaj realizacije transnacionalnog projekta suradnje u periodu evaluacije*
 - 7.2. Postignuti odnosi LAG-a sa pripadnicima ciljanih skupina i krajnjim korisnicima*
 - 7.3. Postignuti odnosi među pripadnicima različitih skupina ciljanih skupina*
 - 7.4. Odnosi nastali uslijed realizacije projekta s važnim dionicima u lokalnoj zajednici*
 - 7.5. Procesi koji su doveli do postignuća/dobrobiti/značaja Projekta u zajednici*
- 8. CILJ EVALUACIJE**
- 9. IZVANREDNA SITUACIJA UZROKOVANA VIRUSOM COVID-19, OŽUJAK 2020.**
- 10. ZAKLJUČAK**

OSNOVNI PODATCI O LAG-u GORSKI KOTAR

NAZIV LAG-a:	Lokalna akcijska grupa Gorski kotar
ADRESA SJEDIŠTA LAG-a:	Rudolfa Strohala 118, 51 316 Lokve
MREŽNA STRANICA:	www.lag-gorskikotar.hr
KONTAKT:	+385 051/831-205; 099 334 67 92; 099 326 53 00
DATUM OSNIVANJA/REGISTRACIJE	23.02.2009. godine
OIB:	36370754555
MATIČNI BROJ:	02499525
REGISTARSKI BROJ UDRUGE:	08002920
RNO:	0119060
IBAN:	HR1124020061100550287
BROJ JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE U SASTAVU LAG-a:	Devet (tri grada, šest općina)
UKLJUČENE JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE U SASTAVU LAG-a:	Gradovi: Delnice, Čabar, Vrbovsko; Općine: Brod Moravice, Fužine, Lokve, Mropalj, Ravna Gora, Skrad
NUTS II.:	Jadranska Hrvatska
POVRŠINA LAG-a:	1.273,53 km ²
BROJ STANOVNIKA (Popis stanovništva 2011.)	23.011
GLAVNI IZVOR FINANCIRANJA:	Mjera 19 – PRR RH 2014.-2020./ EPFRR 90%, RH 10%

1. NAZIV PROJEKTA

Predmet Evaluacije je provedba odabrane Lokalne razvojne strategije (u dalnjem tekstu: LRS) LAG-a Gorski kotar te provedba podmjere 19.2. „Provedba operacija unutar CLLD strategije“, 19.3. „Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a“ i 19.4. „Tekući troškovi i animacija“ u periodu od 2018. do kraja 2019., no dio aktivnosti provodi se i u 2020. godini zbog kašnjenja regulatornog okvira.

2. SAŽETAK PROJEKTA

Izvor financiranja je Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR/EAFRD) – Mjera 19. „LEADER/CLLD“

2.1. Osnovne informacije iz Ugovora i Sporazuma

Osnovne obveze sukladno Ugovoru

Svečano potpisivanje Ugovora između Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju te 54 odabrana LAG-a s područja cijele Republike Hrvatske bilo je 16. veljače 2017. godine, a Ugovor br. 5772, između Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju i LAG-a Gorski kotar sklopljen je dana 09. veljače 2017. godine te vrijedi do isteka roka od pet godina od dana konačne isplate za provedbu podmjera 19.2., 19.3. i 19.4. (konačna isplata sredstava Korisniku/Nositelju projekta za prihvatljive troškove/aktivnosti). Time se LAG Gorski kotar obvezuje ispunjavati sve uvjete prihvatljivosti do konačne isplate sredstava. Javna potpora za provedbu aktivnosti podmjere 19.4. „Tekući troškovi i animacija“ iznosi maksimalno 25% isplaćene javne potpore u podmjerama 19.2. i 19.3., a LAG-u je izričito zabranjena naplata usluga savjetovanja potencijalnih korisnika s LAG područja za pripremu projekata koji se planiraju provoditi putem LRS LAG-a Gorski kotar. Vrlo je važno da LAG radi na sprječavanju sukoba interesa, a sukladno definiciji iz Članka 40., stavka 2. Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge (Narodne novine 26/15) pri korištenju sredstava javne potpore. LAG treba osigurati da prilikom odabira projekata na LAG natječajima niti jedna pojedinačna interesna skupina nema više od 49% glasačkih prava. Obveza LAG je, također, dostava Godišnjeg izvješća o radu LAG-a za godinu „n“ do 15. veljače godine „n+1“.

Osnovne obveze sukladno Sporazumu o suradnji s Agencijom za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Sporazum o suradnji između Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju i LAG-a Gorski kotar potписан je 02. siječnja 2018. godine. Delegirana je provedba administrativnih provjera koje se odnose na provedbu podmjere 19.2., odnosno provedbu operacija u okviru LRS, odabranom LAG-u. Također, delegirane su i administrativne provjere koje se odnose na sastavljanje i primjenu odgovarajućih postupaka i kriterija za obavljanje delegiranih administrativnih provjera; na prikupljanje, unos, pohranu i razvrstavanje podataka svakog prijavljenog projekta, a sve u svrhu praćenja, finansijskog upravljanja, provjera i revizija te posebice za vrednovanje odobrene LRS. LAG je uz to, dužan sudjelovati u aktivnostima sprječavanja, otkrivanja i otklanjanja nepravilnosti što uključuje i sumnju na prijevaru. Važno je da LAG uspostavi sustave i postupke kojima se osigurava da svi dokumenti, a koji su potrebni za osiguravanje odgovarajućeg revizijskog traga, budu pohranjeni u skladu sa zahtjevima iz Članka 72. točke g., Uredbe (EU) 1303/2013. Nužno je omogućiti pristup informacijama tijelima u sustavu upravljanja i kontrole Programa. LAG mora imati izrađene vlastite interne procedure za provedbu postupka odabira projekata, uključujući i izmjene i/ili dopune (po potrebi), a koje su sukladne Smjernica dobivenim od strane Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, a koje su obvezujuće za LAG. Dužnost je i surađivati s Upravljačkim tijelom Programa, Agencijom za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, Agencijom za reviziju sustava provedbe programa EU, Europskom komisijom; Europskim revizijskim sudom, predstavnicima Europskog ureda za borbu protiv prijevara (OLAF) i drugim relevantnim institucijama koje za to imaju ovlasti po posebnim propisima. Posjeta lokaciji ulaganja korisnicima koji su odobreni na LAG natječajima obavezna je za LAG minimalno jednom tijekom cijelog razdoblja provedbe Programa. LAG mora obavljati i provjeru prihvatljivosti korisnika, provjeru sukladnosti s kriterijima odabira; kontrolirati kriterije prihvatljivosti koji su preuzeti kao i druge obveze sukladno okviru operacije za koju se traži potpora; vršiti kontrolu prihvatljivosti troškova operacija, uključujući i sukladnost s kategorijom troškove i metodom izračuna te vršiti kontrolu opravdanosti prihvatljivih troškova za one troškove koji su propisani Člankom 67., Stavkom 1., točkom a. Uredbe (EU) 1303/2013.

LRS se mora provoditi sukladno važećim internim procedurama odobrenim od strane nadležnog tijela LAG-a (odobrenje obvezno prije objave LAG natječaja). LAG mora svu dokumentaciju aktivacije odabranog tipa operacije prilagoditi sukladno uvjetima i kriterijima iz odobrene LRS te vlastitim internim procedurama. Važno je napomenuti kako nadležno tijelo LAG-a (Upravni odbor) obavezno mora prije objave LAG natječaja za pojedini tip operacije na sjednici Upravnog odbora usvojiti svu dokumentaciju. LAG je dužan dostaviti Izjavu o ispunjavanju sporazurnih obveza za godinu „n“ do 15.veljače godine „n+1“ Agenciji za plaćanja.

Obveze sukladno Sporazumu o povjerljivosti

LAG je sukladno obvezi Sporazuma o povjerljivosti dužan čuvati povjerljivost svih podataka i informacija s kojima odabrani LAG dolazi u doticaj, a vezano uz provedbu Sporazuma o suradnji delegiranih administrativnih provjera koje su okarakterizirane kao osjetljive za LAG. Sve to odnosi se na zaprimljene dokumente ili informacije te dokumente nastale tijekom procesa administrativne kontrole te na bilo koju vrstu osobnih podataka kao i sve klasificirane podatke i informacije sukladno važećim zakonskim propisima. Obaveza LAG-a je da navedene podatke i informacije ne daje na korištenje trećim osobama niti ih koristi bez izričitog odobrenja tj. pisanog pristanka druge sporazumne strane, za bilo koju svrhu, osim radi izvršenja sporazurnih obveza. Važno je za LAG da osigura kontinuirano provođenje odgovarajućih, kako tehničkih, tako i organizacijskih te kadrovske mjera zaštite svih osjetljivih podataka i informacija te poduzme odgovarajuće mjere u vezi vođenja potrebnih zbirki podataka te postupanja s osobnim i klasificiranim podatcima i informacijama.

2.2. Ukupno odobrena sredstva

Prema Planu provedbe LRS ukupan iznos odobrenih sredstava LAG-u Gorski kotar je **9.995.225,31 HRK** od čega je po tipovima operacija kako slijedi u tablici:

Tablica 1. Plan provedbe LRS po tipovima operacija iz odobrene LRS LAG-a Gorski kotar

Naziv tipa operacije iz odobrene LRS LAG-a Gorski kotar (tipovi operacija sukladni tipovima operacije iz PRR-a RH 2014.-2020.)	Iznosi za tipove operacija iz odobrene LRS LAG-a Gorski kotar (u HRK)
Podmjera 19.2.	
Tip operacije 6.3.1.	3.817.248,00
Tip operacije 6.4.1.	449.088,00
Tip operacije 7.4.1.	3.349.073,76
Ukupno:	7.615.409,76
Podmjera 19.3.	
Tip operacije 19.3.1.	38.730,10
Tip operacije 19.3.2.	342.040,39
Ukupno:	380.770,49
Podmjera 19.4.	
Tip operacije 19.4.1.	1.999.045,06
Ukupno:	1.999.045,06
Ukupan iznos za provedbu LRS: 9.995.225,31 HRK	

2.3. Ciljevi i mjere LRS LAG-a Gorski kotar 2014.-2020.

LAG Gorski kotar u svojoj strategiji ima odabrane strateške ciljeve, prioritetne mjere te prioritetne tipove operacija.

Želja Skupštine LAG-a Gorski kotar je da LAG područje postane cjelina koja će objediniti interese stanovnika svih devet jedinica lokalne samouprave. Također, želja je da svi zajedno nastupamo izvan granica Gorskog kotara, te da ga predstavimo kao specifično i prepoznatljivo područje. Na temelju toga odabrani su strateški ciljevi – **CILJ 1 Smanjenje ruralne depopulacije i povećanje kvalitete života kroz razvoj ruralne infrastrukture i ruralnih gospodarskih aktivnosti**. Gorski kotar poznat je po staračkom stanovništvu te je nastupila tijekom godina ruralna depopulacija, a upravo ovim ciljem

i odabranim mjerama u LRS to se pokušava smanjiti. Upravo su analiza stanja i prikupljeni projektni prijedlozi pokazali da postoji veliki potencijal i interes za razvoj kako poljoprivredne tako i nepoljoprivredne djelatnosti, što znači za lokalno stanovništvo dodatni izvor prihoda. Time se otvara prilika za novim radnim mjestima te smanjenjem ruralne depopulacije i ostankom mladih u Gorskom kotaru. Kroz CILJ 1 LAG Gorski kotar odabrao je dvije mjere tj. tipa operacije: 7.4.1. „Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu“ i 6.4.1. „Razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima“; **CILJ 2 Stvaranje održive poljoprivrede modernizacijom i poticanjem malih poljoprivrednih gospodarstava**. Kako je LAG područje većinom staračkog stanovništva tako je i broj nositelja OPG-ova na području LAG-a većinom starije životne dobi. To znači da je i mehanizacija zastarjela, a upravo ovim ciljem teži se obnovi i modernizaciji mehanizacije kako bi OPG-ovi lakše mogli obrađivati svoje poljoprivredne površine i održavati gospodarstva. Isto tako pružanjem podrška malim poljoprivrednim gospodarstvima ona postaju gospodarski održiva te se time, a i modernizacijom mehanizacije povećava produktivnost i konkurentnost na tržištu. LAG Gorski kotar je kroz CILJ 2 odabrao jednu mjeru tj. tip operacije: 6.3.1. „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“; **CILJ 3 Razvoj ruralnog područja kroz provedbu LEADER pristupa**. LEADER pristup vrlo je važan jer on predstavlja suradnju civilnog, gospodarskog i javnog sektora te stvara vezu između ruralne ekonomije i razvojnih akcija, a glavna mu je karakteristika pristup „*odozdo prema gore*“, tzv. „Bottom up“ pristup, a sve s ciljem revitalizacije ruralnih područja i stvaranja novih radnih mesta. LAG Gorski kotar je kroz CILJ 3 odabrao tri mjeru tj. tipa operacije: 19.3.1. „Priprema aktivnosti suradnje LAG-a“, 19.3.2. „Provedba aktivnosti suradnje LAG-a“ te 19.4.1. „Tkući troškovi i animacija“.

Kako bi se ostvarili odabrani ciljevi, određeni su i prioriteti. LAG Gorski kotar odredio je ukupno pet prioriteta i to kako slijedi:

Prioritet 1 – Unapređene gospodarske aktivnosti kroz razvoj ruralnog turizma

Prioritet 2 – Razvoj ponude kulturnih, sportskih i društvenih sadržaja

Prioritet 3 – Stvaranje konkurenčnosti i bolje produktivnosti poljoprivrednih gospodarstava kroz obnovu i modernizaciju

Prioritet 4 – Jačanje održivosti malih poljoprivrednih gospodarstava

Prioritet 5 – Poticanje suradnje i partnerstva lokalnih zajednica, prijenos znanja i provođenje projekata suradnje

Glavni izazovi u definiranju ciljeva LRS bili su pretočiti potrebe i želje područja u dokument koji je održiv i provediv. Također, glavni izazov u definiranju ciljeva je zaista bio postaviti ciljeve koji su provedivi unutar finansijskih mogućnosti i sa postojećim ljudskim kapacitetima, a istodobno uvažavajući i interese i specifičnosti samoga područja djelovanja. Tijekom razdoblja provedbe velik broj tipova operacije koje su LAG-ovi planirali provoditi da bi ostvarili zadane ciljeve se smanjio što je u našem slučaju čak rezultiralo dokidanjem cilja koje se odnosilo na šumarstvo. Kako je velik dio Gorskog kotara prekriven šumama došli smo u situaciju da početne premise moramo napustiti i značajno modificirati LRS. Također, Radna skupina koja je radila na izradi LRS detektirala je da zbog otežanih životnih uvjeta, oštре klime u većem dijelu godine poljoprivredni prinosi su manji te mogućnost za napredak vide u diversifikaciji djelatnosti na OPG-u. Budući da se uveo uvjet zapošljavanja u tim tipovima operacije došlo je do situacije na terenu da je broj korisnika koji se žele javiti značajno smanjen.

Tablica 10. Ciljevi, prioriteti i mјere⁵⁶

	CILJEVI LRS	PRIORITETI LRS	MJERE	CILJEVI PREMA VAŽNOSTI
„Gorski kotar, područje za cijeli život“	CILJ 1 Smanjenje ruralne depopulacije i povećanje kvalitete života kroz razvoj ruralne infrastrukture i ruralnih gospodarskih i ekonomskih aktivnosti	P1 – Unapređenje gospodarskih aktivnosti kroz razvoj ruralnog turizma	Mjera 6.4.1. Razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima	1.
	CILJ 2 Stvaranje održive poljoprivrede modernizacijom i poticanjem malih poljoprivrednika	P2 – Razvoj ponude kulturnih, sportskih i društvenih sadržaja	Mjera 7.4.1. Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu	
	CILJ 3 Razvoj ruralnog područja kroz provedbu LEADER pristupa	P3 – Stvaranje konkurentnosti i povećanje produktivnosti poljoprivrednih gospodarstava kroz obnovu i modernizaciju P4 – Jačanje održivosti malih poljoprivrednih gospodarstava	Mjera 6.3.1. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava	2.
		P5 – Poticanje suradnje i partnerstva lokalnih zajednica, prijenos znanja i provođenje projekata suradnje	Mjera 19.3.1. Priprema aktivnosti suradnje LAG-a Mjera 19.3.2. Provedba aktivnosti suradnje LAG-a Mjera 19.4.1. Tkući troškovi i animacija	3.

Akcijski program je izrađen s namjerom postizanja ciljeva definiranih u ovoj LRS. Kako bi se mogla pratiti provedba Akcijskog plana, bitan faktor su informacije vezane uz aktivnosti provedbe projekata, koje dostavljaju nositelji projekata.

Raspodjela sredstava na razini LRS prema mjerama (V1):

Tablica 11. *Raspodjela sredstava na razini LRS prema mjerama*

Mjera	CILJ 1			CILJ 2		CILJ 3	CILJ 4	
	6.2.1.	6.4.1.	7.4.1.	4.1.1.	6.3.1.	8.6.1.	19.3.1/ 19.3.2.	19.4.1.
Direktan doprinos fokus područjima	P6-6A	P6-6A	P6-6B	P2-2A	P2-2C	P2-2C	P6-6B	P6-6B
Indirektan doprinos fokus područjima	5C	5C	—	2B, 3A, 4B, 4C, 5A, 5B, 5D, 6A	3A	2C, 4A, 4C, 6B	1A, 1B, 3A, 4A	1A, 1B, 3A, 4A
Procijenjeni broj projekata	3	8	11	3	10	5	4/4	n/p
Ukupno iznos dodjele u EUR	150.000	320.000	168.450	129.000	150.000	100.000	50.872,50	267.080,63
% dodjele	14,74%	31,45%	16,56%	12,68%	14,74%	9,83%	n/p	n/p
% dodjele ukupno po Cilju	62,75%			27,42%		9,83%	n/p	
Cilj-Prioritet prema važnosti	1.			2.		3.	4.	

Raspodjela sredstava na razini LRS prema mjerama (V2):

Tablica 11. *Raspodjela sredstava na razini LRS prema mjerama*

Mjera	CILJ 1			CILJ 2		CILJ 3	CILJ 4	
	6.2.1.	6.4.1.	7.4.1.	6.3.1.	8.6.1.	19.3.1/ 19.3.2.	19.4.1.	
Direktan doprinos fokus područjima	P6-6A	P6-6A	P6-6B	P2-2C	P2-2C	P6-6B	P6-6B	
Indirektan doprinos fokus područjima	5C	5C		3A	2C, 4A, 4C, 6B	1A, 1B, 3A, 4A	1A, 1B, 3A, 4A	
Procijenjeni broj projekata	2	8	11	21	3	1/2	n/p	
Ukupno iznos dodjele u EUR	100.000	150.000	422,450	315.000	30.000	50.872,50	267.080,63	
% dodjele	9,83 %	14,74 %	41,52 %	30,96 %	2,95 %	n/p	n/p	
% dodjele ukupno po Cilju	66,09 %			30,96 %		n/p		
Cilj-Prioritet prema važnosti	1.			2.		3.	4.	

Raspodjela sredstava na razini LRS prema mjerama (V3):

Tablica 11. Raspodjela sredstava na razini LRS prema mjerama

Mjera	CILJ 1		CILJ 2	CILJ 3	
	6.4.1.	7.4.1.	6.3.1.	19.3.1/ 19.3.2.	19.4.1.
Direktni doprinos fokus područjima	P6-6A	P6-6B	P2-2C	P6-6B	P6-6B
Indirektni doprinos fokus područjima	5C		3A	1A, 1B, 3A, 4A	1A, 1B, 3A, 4A
Procijenjeni broj projekata	3	9	34	1/2	n/p
Ukupno iznos dodjele u EUR	60.000 EUR	447.450 EUR	510.000 EUR	50.872,50	267.080,63
% dodjele	5,90 %	43,98 %	50,12 %	n/p	n/p
% dodjele ukupno po Cilju	49,88 %		50,12%	n/p	
Cilj-Prioritet prema važnosti	1.		2.	3.	

Tablica –isplaćeno, planirano

LEADER pokazatelji u okviru ZPP indikatora

(http://ec.europa.eu/agriculture/cap-indicators/index_en.htm) označeni su (*)

2.4. Period provedbe Projekta

Pri samome početku izrade strateškog dokumenta – lokalna razvoja strategija obavljeno je ispitivanje lokalnog područja odnosno stanja na području LAG-a Gorski kotar.

Izrađen je opći anketni upitnik koji je obuhvatio 41 ispitanika različitih organizacijskih struktura OPG (40%), fizičke osobe (25%), obrti (10%), udruge (10%), trgovačka društva (5%), trgovačka društva sa udjelom javnog vlasništva (5%), ostalo - domaća radinost (5%) (detalji LRS Prilog 2).

Iz provedenog anketnog upitnika došlo se do određenih informacija sa terena koje su poslužile u boljem "dijagnosticiranju" potreba na samom području te određenih ograničenja i problema s kojima se ispitanici susreću.

Organizirane su brojne radionice u svrhu izrade LRS. Skup "Uloga ruralnog prostora u novom programskom razdoblju EUROPA 2020. - Izrada Lokalne razvojne strategije LAG-ova 2014.-2020., s naglaskom na Natura 2000 i zaštitu okoliša u Fužinama;

Ciklus radionica u svrhu izrade LRS LAG-a Gorski kotar 2014.-2020. te prezentacija mjera iz PRR-a RH 2014.-2020. - upoznavanje čim većeg broja potencijalnih korisnika te sudjelovanje što većeg broja dionika u izradi LRS u Mrkoplju, Prezidu i Blaževcima; "Mjera 8 "Ulaganja u razvoj šumskih područja i u poboljšanje održivosti šuma" sa svim pripadajućim podmjerama i Mjera 4 "Ulaganja u fizičku imovinu" s pripadajućim podmjerama" u Lukovodolu. Na radionicama je sudjelovalo preko 200 sudionika što je za područje LAG-a na kojem živi ukupno 23.000 stanovnika značajan odaziv. Došlo se do određenih zaključaka koji su poslužili kao podloga za izradu LRS.

Također je organiziran Radni susret LAG-ova na našem području u svrhu izrade LRS na kojem je sudjelovalo 29 sudionika. Iskorišteno je dotadašnje iskustvo u provedbi LEADER-a u sklopu M202 IPARD programa s ciljem kvalitetne izrade SWOT analize, te budućeg razvoja i provedbe participativnih procesa u LRS 2014.-2020. Intenzivno se radilo i sa članovima LAG-a te su na dvije Skupštine LAG-a izabrani članovi Radne skupine u svrhu izrade LRS LAG-a Gorski kotar 2014.-2020. te je usvojen idejni projekt „Goranske drvene kuće“ kao stručna podloga za izradu LRS LAG-a Gorski kotar 2014.-2020.

Napravljen je i nacrt LRS koji je bio dostavljen na uvid i komentiranje prije samog usvajanja, relevantnim lokalnim dionicima –predstavnicima poljoprivrednika, organizacijama civilnog društva i ustanovama na lokalnoj razini, lokalnim i regionalnim razvojnim agencijama, predstavnicima jedinica lokalne samouprave i sl.) Od strane Skupštine LAG-a odabrana je Radna skupina za izradu LRS koja se sastojala od članova LAG-a Gorski kotar iz civilnog, javnog i gospodarskog sektora te vanjskih suradnika (sastav se nalazi u Prilogu 4 LRS). Radna skupina se sastajala u više navrata te je temeljem iskazanog interesa s terena te stručnosti članova Radne skupine, odabранe su mjere koje će činiti LRS. U svrhu njihove provedbe u programskog razdoblju određeni su okvirni kriteriji odabira projekata. Razrađeni su akcijski i financijski planovi provedbe LRS i budućeg rada LAG-a u programskom razdoblju 2014.-2020.; definirana je procedura odabira projekata. Idejni projekt „Goranske drvene kuće“ prihvaćen je kao stručna podloga za kriterije odabira u sklopu mjere 6.2. i 6.4.

Nacrt LRS je predstavljen članovima radne skupine s ciljem dobivanja povratnih komentara i primjedbi. Sudjelovalo je 33 predstavnika Radne skupine i zaposlenika LAG-a na tom događanju koje se održalo u Begovom Razdolju.

Najveći izazov u provedbi bio je provesti sve potrebne etape LRS u zadanim rokovima budući da smo na nacionalnoj razini kasno krenuli sa provedbom LRS (1. LAG natječaj za TO 6.3.1. mogli smo početi provoditi 2018. godine) te je provedba iziskivala usvajanje i provođenje regulatornog okvira s kojim smo se prvi puta susreli iz pozicije tijela koje provodi natječaje, a ne isključivo kao korisnici sredstava PRR-a. Također nam se pokazalo da eksterni uvjeti na koje nemamo utjecaja u velikoj mjeri definiraju dinamiku provedbe. Ne možemo se u potpunosti držati rokova niti planova provedbe zbog određenih kašnjenja i nespremnosti samih korisnika za provedbu natječaja. Predfinanciranje nam je također zadavalo određene probleme prilikom provedbe jer nismo imalo sredstava za plaćanje vanjskih suradnika kako je u startu planirano već smo sve izmjene LRS odradili sami što nas je dodatno administrativno opteretilo jer je uključivalo određeni proces učenja i savladavanja tih procesa. Kod provedbe transnacionalnog projekta suradnje, upravo zbog nemogućnosti predfinanciranja projekta aktivnosti poput prevođenja i lektoriranja brošure odradivala je stručna služba LAG-a, što je značajno administrativno opteretilo redovno poslovanje. Pokazalo se da je ovo programsko razdoblje značajno opterećeno procesom učenja svih dionika uključenih u proces provedbe LRS te je to značajno utjecalo na dinamiku provedbe određenih natječaja. S obzirom da su se natječaji po prvi puta provodili, nije se moglo iskustvenom metodom napraviti dovoljno precizan Plan provedbe.

Predmet ovog evaluacijskog postupka je period provedbe projekta od dana donošenja Odluke o odabiru LAG-a do 31.12.2019., s prikazanim podatcima i za 2020. godinu, s obzirom da je većina projekata, na evaluacijski način, mjerljiva tek u ovoj godini.

LAG-u Gorski kotar je jedan od 54 odobrena LAG-a na području RH za provođenje Mjere 19 iz Programa ruralnog razvoja RH za razdoblje 2014. – 2020. godine te mu je temeljem Ugovora broj 5772 dodijeljeno 9.995.225,31 HRK za provedbu podmjere 19.2., 19.3. i 19.4. unutar Mjere 19.

LAG Gorski kotar je u svibnju 2018. godine objavio Prvi LAG natječaj za TO 6.3.1. sukladan nacionalnom natječaju za TO 6.3.1. iz Programa ruralnog razvoja RH za

razdoblje 2014. – 2020. godine. Natječaj je bio otvoren od 24.svibnja 2018. od 28. lipnja 2018. godine te je na njega pristiglo 23 prijave, od kojih dvije izvan roka. Iako je LAG Gorski kotar na raspolaganju u tom trenutku imao 150.000,00 EUR za deset projekata, temeljem odluke Upravnog odbora sve pristigle prijave (njih 21) su proslijedene u Analizu 1 i 2 te se na temelju prihvatljivosti projekata krenulo u Izmjenu LRS kako bi se za sve prihvatljive projekte mogla izdati pozitivna odluka o odabiru. Sve prijava bile su pozitivno ocijenjene u Analizi 1 i Analizi 2 te je temeljem odluke Skupštine, LAG Gorski kotar u prosincu 2018. godine podnio Zahtjev za Izmjenu LRS.

Razlozi izmjene LRS bili su kašnjenja implementacijskog okvira Mjere 19 te promjene interesa lokalnih razvojnih dionika zbog izmjene nacionalnih okvira provedbe PRR-a. Skupština LAG-a donijela je stoga odluku o povećanju alokacije za TOP 6.3.1. na 210.000,00 €.

Nakon podnošenja Zahtjeva za Izmjenu LRS dana 28.prosinca 2018. godine održana je sjednica Upravnog odbora te je za sve projekte pristigle na LAG natječaj za TO 6.3.1. izdana pozitivna Odluka o odabiru. Na Odluke nije bilo Prigovora te su u ime nositelja odobrenih projekata podneseni Zahtjevi za potporu u Agronet sustav u veljači 2019. godine.

U srpnju 2019. godine, na temelju podnesenih Zahtjeva za potporu u sustavu Agronet, APPRRR je krenula s obradom 20 zahtjeva, budući da je jedan korisnik, u međuvremenu, odustao od potpore. APPRRR je nakon obrade prijava donijela pozitivne Odluke o dodjeli sredstava za 20 nositelja u ukupnom iznosu od 2.337.142,50 HRK. Svi nositelji su u 2019. godini podnijeli Zahtjeve za isplatu prve rate, u iznosu od 55.646,25 HRK koja ima je isplaćena na žiro račun.

U 2020. veći broj nositelja je podnio Zahtjev za isplatu druge rate. LAG Gorski kotar je do početka prosinca proveo ukupno osam kontrola na terenu prije isplate druge rate, stoga u ovom trenutku imamo okvirni uvid u ciljane parametre kojima se može utvrditi kako je LRS bila učinkovita po predmetnoj mjeri s obzirom na broj provedenih projekata od skoro 50%. Napredak prema postavljenim ciljevima, prioritetima i fokus područjima LRS moći će se pratiti u 2021. godini kada očekujemo realizaciju svih 20 projekata iz prvog LAG natječaja. Isto vrijedi i za mjerjenje vidljivog utjecaja LRS na horizontalne

ciljeve, kao što su okoliš, ublažavanje klimatskih promjena te stvaranje novih radnih mesta.

LAG Gorski kotar proveo je konzultacije sa svim korisnicima koji su odobreni na Prvom LAG natječaju za TO 6.3.1.

Do sada smo obavili ukupno osam posjeta ulaganju prije isplate 2. rate (konačna isplata), te smo, tom prilikom metodom intervjua prikupili informacije važne za evaluaciju provedbe, a sa ostalih 12 korisnika provedena je telefonska konzultacija isto putem intervjuja. Korisnike najviše opterećuje prevelika administracija koja se od njih očekuje, također, sporost obrade zahtjeva za isplatu od strane Upravljačkog tijela, preveliki vremenski razmak između prijave, odobrenja te samih isplata. Uz to, naglasak je i na dodatnim troškovima koji su veliki, kao i porast cijena u odnosu na period prijave. Kao nedostatak sa svoje strane, većina korisnika navela je manjak informatičke pismenosti, a koja je nužna za provedbu projekata, odnosno aktivnosti za koje su dobili sredstva.

U ovom trenutku su statistički obrađeni sljedeći parametri za odobrene projekte: spol, dob, postojeća i nova radna mjesta, ostvarenje ciljeva PRR-a (modernizacija ili povećanje SO), provođenje aktivnosti na području Natura 2000, ekološka proizvodnja, obnovljivi izvori energije i plasman proizvoda u gastronomsku ponudu Gorskog kotara.

Shodno navedenom na Prvom LAG natječaju od 20 odobrenih projekata prema spolu bilo je 12 muškaraca i osam žena, prema dobi prijavitelja bilo je devet mladih do 41 godine starosti, prema kriteriju radnih mjesta dva projekta bilježe očuvanje postojećeg radnog mesta dok jedan projekt planira stvoriti jedno novo radno mjesto, 19 ulaganja je u modernizaciju, a pet u povećanje proizvodnog kapaciteta iskazanog kroz povećanje ukupnog standardnog ekonomskog rezultata, na području Nature 2000 provodi se 16 projekata, prema kriteriju ekološke proizvodnje samo jedan projekt uključuje bavljenje ekološkom proizvodnjom po završetku projekta, deset projekata uključuje uz ostale aktivnosti i ulaganja u obnovljive izvore energije te osam prijavljenih navodi da svoje proizvode plasira u gastronomsku ponudu Gorskog kotara sukladno navedenom u LRS LAG-a Gorski kotar.

U 2019. godini djelatnici i članovi LAG-a Gorski kotar educirali su se na više jednodnevnih i višednevnih radionica organiziranih od strane Agencije za plaćanja, Ministarstva poljoprivrede i LMH.

Animiralo se lokalne proizvođače da sudjeluju u sajmenim danima Centra za poljoprivredu te da se upišu u katalog proizvođača Centra za poljoprivredu. Također, LAG Gorski kotar podržao je rad Ravnogorske zelene tržnice.

U 2019. godini LAG Gorski kotar intenzivno je radio na animaciji predstavnika JLS, budući da je prema Akcijskom planu raspisa natječaja za prvu polovicu 2019. godine bilo predviđeno raspisati drugi LAG natječaj iz LRS LAG-a Gorski kotar 2014.-2020. za TO 7.4.1. „Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezani infrastrukturu“.

Za predmetni natječaj je Upravni odbora LAG-a Gorski kotar, na sjednici održanoj dana 25. rujna 2019. godine donio Odluku o izmjeni LAG natječaja za provedbu tipa operacije 7.4.1. „Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezani infrastrukturu“, Referentna oznaka: 274100, sukladan tipu operacije 7.4.1. iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. objavljenog dana 08. srpnja 2019. godine.

Mijenjao se tekst LAG natječaja za provedbu tipa operacije 7.4.1. „Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezani infrastrukturu“, koji je sukladan tipu operacije 7.4.1. Programa ruralnog razvoja RH za razdoblje 2014. – 2020. godine objavljenog dana 08.07.2019. godine.

Shodno tome, LAG Gorski kotar dana 25. svibnja 2020. godine objavljuje treći LAG Natječaj iz LRS LAG-a Gorski kotar 2014.-2020. za provedbu TO 7.4.1. „Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezani infrastrukturu“ , koji je usklađena sa TO 7.4.1. iz Programa ruralnog razvoja RH 2014.-2020., sa ukupno raspoloživim iznosom sredstava od 3.349.073,76 HRK.

Stručna služba LAG-a održala je, za potencijalne prijavitelje, informativne radionice.

Također, održani su i sastanci sa predstavnicima JLS te je na predmetni LAG natječaj, koji je bio otvoren u razdoblju od 01.08.2019. – 15.11.2019. godine, zaprimljeno ukupno devet prijava. U ovom trenutku, obrađeni su svi predmeti. Za jedan je predmet u Analizi 1, od strane Upravnog odbora, donesena Odluka o odbijanju zbog nepotpune dokumentacije koja niti nakon zatražene Dopune nije dostavljena. U ovom trenutku, ostalih osam prijava je obrađeno te su za njih podneseni zahtjevi prema Agenciji putem Agroneta.

U 2019. godini LAG Gorski kotar prijavio se na natječaj 19.3.2. „Provedba projekata suradnje“ te je za transnacionalni projekt suradnje „Smart specializations in the promotion of local heritage“ odobren u iznosu od 187.120,00 HRK. projekt suradnje provodi se na području triju zemalja partnera – Poljskoj, Latviji i Hrvatskoj te uključuje ukupno pet partnera s područja EU, LAG Zakole Dolnej Wisly i LAG Vistulla Terra Culmensis iz Poljske, LAG Gaujas Partneriba i LAG Jurkante iz Latvije te LAG Gorski kotar iz Republike Hrvatske. LAG Zakole Dolnej Wisly je glavni partner na projektu, dok je LAG Gorski kotar jedan od partnera na projektu i nacionalni koordinator za Republiku Hrvatsku.

Cilj planiranog projekta suradnje bio je vrednovanje i promocija lokalne baštine i autohtonih proizvoda što se postizalo kroz razmjenu iskustava tijekom studijskih posjeta partnera u projektu, koji su uključivali odabrane aktivnosti.

Povećanje prepoznatljivosti i atraktivnosti područja svih pet LAG-ova uključenih u projekta te stvaranje dodane vrijednosti proizvoda i usluga postiglo se koristeći inovativne metode promocije lokalne baštine koje su osmišljene kroz projekt.

Zaključci projekta su sadržani u Informativno-edukativnoj brošuri pod nazivom „Code of good practice“ koja se objavila u svim zemljama partnerima te je prevedena na četiri jezika.

Opširnije o samom projektu:

LAG Gorski kotar jedan je od pet partnera europskih LAG-ova (poljski LAG-ovi Zakole Dolnej Wisly kao glavni partner te LAG Vistulla Terra Culmensis i LAG-ovi Gaujas Partneriba i Jurkante iz Latvije) u transnacionalnom projektu suradnje „Smart specializations in the promotion of local heritage“, a koji se provodi u okviru mjere 19.3.2. Također, LAG Gorski kotar nacionalni je koordinator za Republiku Hrvatsku.

Projekt je osmišljen s ciljem vrednovanja i promocije lokalne baštine te autohtonih proizvoda, a što se postiže kroz razmjenu iskustava i primjera dobrih praksi partnera na projektu. Tako su glavne aktivnosti bili studijski posjeti koji su uključivali posjete lokalnih proizvođača zemalja partnera; predstavljane modela marketinga lokalnih proizvoda; posjete događanjima i sajmovima na kojima se prodaju lokalni proizvodi te inovativne metode promicanja lokalne baštine. Uz to, aktivnosti su se odnosile i na održavanje konferencija, na kojima su sudjelovali i doktori znanosti iz Poljske i Hrvatske (dr. Anna Jeczmyk i prof. dr. sc. Vuk Tvrtko Opačić) i radionice s ciljem promicanja dobre prakse te na promociju projekta i poticanje uporabe lokalne baštine. Sve to doprinijelo je povećanju prepoznatljivosti i atraktivnosti područja svih pet LAG-ova uključenih u projekt te stvaranju dodane vrijednosti proizvoda i usluga koristeći inovativne metode promocije lokalne baštine koje su osmišljene kroz ovaj projekt.

LAG Gorski kotar je za lokalne poljoprivrednike, proizvođače i zainteresirane dionike s LAG područja organizirao nekoliko radionica na temu brendiranja brenda i alata Design thinking-a koje su pomogle u sagledavanju vlastitih potencijala i dobivanju ideja na koji način inovativnim metodama dati dodatnu vrijednost svojih proizvoda i bolji plasman na tržištu.

Također, kao rezultat cijelog projekta objavljena je i brošura „Kodeks dobre prakse“ sa zaključcima projekta i primjerima dobre prakse iz Poljske, Latvije i Hrvatske.

Predstavljanjem projekta suradnje „Smart specializations in the promotion of local heritage“ i Brošure „Kodeks dobre prakse“ koje se održalo dana 30. lipnja 2020. godine u restoranu Planinskog centra Petehovac, završen je istoimeni projekt te su uručene zahvalnice svim relevantnim dionicima koji su doprinijeli realizaciji istoga.

U 2019. godini je proveden veliki broj projektnih aktivnosti, pa je tako organiziran studijski posjet Latviji, u svibnju 2019. godine (LAG gorski kotar nije sudjelovao); studijski posjet Poljskoj, u kolovozu 2019. godine, na kojem je LAG Gorski kotar sudjelovao sa delegacijom od deset članova; studijski posjet Gorskemu kotaru, u rujnu 2019. godine, koji je LAG Gorski kotar organizirao za 60-tak sudionika LAG-ova partnera. Tom prilikom LAG Gorski kotar je organizirao Konferenciju pod nazivom „Code of good practice“ na kojoj su održana stručna predavanja prof.dr.sc. Vuka Tvrtka Opačića, s Geografskog odsjeka Prirodoslovno-matematičkog fakulteta iz Zagreba te

prof.dr. Anne Jezcmyk sa Odjela ruralnog turizma sa Sveučilišta u Poznanu. Održane su, u studenom 2019. godine, dvije radionice za lokalne dionike s područja LAG-a Gorski kotar, a koje su obrađivale teme brendiranja i design thinking-a kao metode koja pomaže u donošenju optimalnih poslovnih rješenja. Za potrebe projekta izrađen je niz promotivnih materijala te letak o projektu suradnje. U tijeku je izrada Informativno-edukativne brošure pod nazivom „Code of good practice“ u kojoj će se objediniti najbolji primjeri dobre prakse promocije i vrednovanja autohtonih proizvoda, s područja svih pet partnera te je napravljena podstranica na mrežnoj stranici LAG-a Gorski kotar na kojoj se objavljuju svi sadržaji vezani za projekt suradnje. Također, u novinama je objavljeno više članaka o tijeku provedbe projekta čime se nastojalo upoznati što veći krug ljudi s rezultatima i provedbom projekta, čija se realizacija planira do kraja lipnja 2020. godine. Tada će biti predstavljena Informativno-edukativna brošura i zaključci projekta.

LAG Gorskim kotar je s početkom 2020. godine intenzivirao aktivnosti animacije u toj godini, budući da želi imati što bolje izvršenje LRS odnosno što bolje rezultate provedbe. Također poradilo se na praćenju odobrenih projekata u TO 6.3.1., o čemu je navedeno i ranije u tekstu, te su se prikupljale kontinuirano, informacije sa terena kako bi se napravile što bolje pripreme za iduće programsko razdoblje.

U 2020. godini LAG Gorski kotar raspisao je dva nova natječaja – Natječaj za TO 6.3.1.i Natječaj za TO 7.4.1. iz LRS LAG-a Gorski kotar.

Tako LAG Gorski kotar objavljuje dana 22. srpnja 2020. godine četvrti LAG Natječaj iz Lokalne razvojne strategije LAG-a Gorski kotar 2014.-2020. za provedbu TO Mjere 6.3.1. "Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava ", koja je usklađena sa tipom operacije 6.3.1. iz Programa ruralnog razvoja RH 2014.-2020. Ukupni iznos raspoloživih sredstava je 1.589.490,00 HRK. Visina javne potpore po projektu iznosila je 113.535,00 HRK (15.000,00 EUR). od 10 kolovoza 2020. do 15. rujna 2020. godine.

Na predmetni LAG natječaj pristiglo je ukupno 35 prijava, dok je prag raspoloživih sredstva za 14 projekata. U ovom trenutku tri su predmeta odbijena, dok su ostali u fazi administrativne kontrole, odnosno u obradi Analize 2, od strane LAG administratora.

U tijeku je i 5. LAG natječaj za TO 7.4.1. koji je objavljen dana 27. studenog 2020. godine za provedbu TO 7.4.1. „Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu“ koja je usklađena sa TO 7.4.1. iz Programa ruralnog razvoja RH 2014.-2020., s ukupno raspoloživim iznosom sredstava od 461.281,02 HRK. Prijave projekata podnose se u periodu od 14. prosinca 2020. do 18. siječnja 2021. godine.

2.5. Ciljevi evaluacije

Evaluacija se sastoji od evaluiranja same provedbe LRS LAG-a Gorski kotar, uključujući i interne akte LAG-a, zbog kojih je omogućeno pravilno postupanje i realizacija planiranih mjera koje za svrhu imaju dostići ciljeve usvojene i odobrene kroz LRS LAG-a Gorski kotar.

Također, kroz evaluaciju je uključena i horizontalna evaluacija koja obuhvaća Tijela LAG-a koja donose odluke. To su Skupština, Upravni odbor, Nadzorni odbor, operativna tijela za provedbu LRS – stručna služba LAG-a koju čine zaposlenici LAG-a Gorski kotar, LAG administratori, volonteri. Uz to, kroz evaluaciju su uključena i praćenja odnosno analiza dosadašnjih godišnjih izvješća o radu, koja se usvajaju na Skupštini te dostavljaju Ministarstvu poljoprivrede, svake n godine, do 15. veljače, za „n-1“ godinu.

Zbog uštede finansijskih sredstava, za provedbu postupka evaluacije, LAG Gorski kotar će, umjesto predviđenog korištenja vanjskih stručnjaka za provedbu postupka evaluacije, koristiti metodu samoprocjene.

3. OKRUŽENJE

Početak realizacije samog stvaranje LRS i njene provedbe, počinje u razdoblju koje je na političkoj i gospodarskoj razini dosta nepovoljno, odnosno nedovoljno

stabilno. U godini 2015. i 2016. održavani su parlamentarni izbori dva puta te je nakon toga tek uspostavljena stabilna izvršna i zakonodavna vlast.

U istom periodu, na lokalnoj i regionalnoj razini okruženje je stabilno. Predstavnici LAG-a Gorski kotar na temelju ranije dobro uspostavljene suradnje, u istom tonu nastavljaju suradnju s jedinicama lokalne samouprave, Primorsko-goranskog županijom te gospodarskim i civilnim sektorom.

Na provedbu stvaranje i realizacije LRS LAG-a Gorski kotar utjecaj su imali i, ranije spomenuti, uzastopni parlamentarni izbori zbog kojih je prolongirano donošenje odluka Ministarstva poljoprivrede i Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (dalje u tekstu: APPRRR), vezanih za provedbu LEADER-a, Mjere 19 Programa ruralnog razvoja RH za razdoblje 2014.-2020 te cjelokupna provedba LEADER znatno kasni. U prilog tome ide i činjenica da je LAG Gorski kotar, kao i ostatak LAG-ova na razini cijele RH kreiranje svojih strateških dokumenata – LRS započeo u 2016. godini, a strateški dokumenti su za razdoblje od 2014. do 2020. godine. Shodno tome, prvi objavljeni natječaji na LAG razini, na području Republike Hrvatske, tako i LAG-a Gorski kotar, bili su tek u 2018. godini.

Pri tom, valja naglasiti da je provedba LAG natječaja bila moguća tek nakon dobivanja službenog odobrenja, za pojedini tip operacija, od strane APPRRR (tzv. aktivacija)¹ i to na način da se sve odredbe iz natječaja na nacionalnoj razini moraju preslikati na razini LAG natječaja i to tipovi operacija, uvjeti za prihvatljive korisnike, aktivnosti i troškovi te minimalni iznosi odobreni za pojedini projekt. U hodu su se često mijenjala pravila, budući da je i APPRRR je bio u procesu učenja. Isto je znatno otežalo animaciju za lokalne dionike na LAG područjima, pa tako i na području LAG-a Gorski kotar.

Osnovnu snagu LAG područja čini dobar geoprometni položaj, obilje šume i šumskih zemljišta, izuzetno velika bioraznolikost područja kao i očuvani prirodni resursi te tradicija koja živi,a to je tradicijsko bavljenje poljoprivredom, šumarstvom

¹ Provedba aktivnosti u sklopu podmjere 19.2 – objava natječaja za dionike LAG područja i odlučivanje o potpori projektima – moguća je tek od veljače 2018. godine kada je aktiviran prvi tip operacije za LAG natječaje, a sukladno provedbenoj legislativi i postupcima za koje su odgovorni Ministarstvo poljoprivrede i Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

i obradom drva. Na području LAG-a Gorski kotar postoji velika prijetnja u smislu izražene depopulacije, oslazak mladog stanovništva, centralizirano upravljanje šumama i šumskim površinama te nepostojanje sustavnog predfinanciranja lokalnih poduzetnika. Detaljnom analizom područja detektirano je kako je na LAG području veliki broj malih poljoprivrednih gospodarstava koji ostvaruju uvjete za mjeru 6.3.1. koja je, upravo iz tog razloga i uvrštena u LRS. Ista mjera uvrštena je i zbog smanjenja ruralne depopulacije i odlaska mladog stanovništva u urbana središta. Također, LAG je na temelju analize i kontakta sa jedinicama lokalne samouprave utvrdio kako je za lokalno područje i razvoj mjesta LAG područja potrebna mjera proširenje ili poboljšanja temeljnih usluga za razvoj te jačanje infrastrukture. Shodno tome, u LRS LAG je uvrstio mjeru TO 7.4.1., sukladnu nacionalnoj mjeri za TO 7.4.1. Kako je Gorski kotar područje najvećim dijelom pokriveno šumama, a šumarski sektor dovoljno zastupljen, u svoju je Strategiju LAG prvo bitno uvrstio i mjeru za šumarstvo 8.6.1., kao i 6.4.1. koja uključuje bavljenjem ruralnim turizmom i nepoljoprivrednim djelatnostima, a razlog tome je što na LAG području postoji velika revitalizacija starih kuća korištenjem finalnih proizvoda od drva, temeljenih, na ranije spomenutoj, tradicijskoj gradnji, uz korištenje obnovljivih izvora energije (u dalnjem tekstu: OIE) te valorizaciju područja obuhvaćenom Naturom 2000 i autohtonih goranskih proizvoda koji mogu dati dodanu vrijednost ruralnom turizmu LAG područja. Ipak, detaljnom, kasnijom analizom, utvrđeno je da nema dovoljno veliki interes za TO 8.6.1. te je ista mjera u Izmjeni LRS

4. CILJANE SKUPINE I KRAJNJI KORISNICI

Prema LRS ciljane skupine su nositelji poljoprivrednih gospodarstava, jedinice lokalne samouprave na području LAG obuhvata, nezaposleni. Ujedno, oni su i krajnji korisnici koji će konzumirati mjeru iz LRS LAG-a Gorski kotar. Kao ciljana skupina su i Ministarstvo poljoprivrede te APPRRR.

U smislu provedbe odabranih mjera tj. TO iz LRS LAG-a Gorski kotar krajnji korisnik tijekom provedbe projekata je ruralno stanovništvo LAG područja; lokalni poljoprivrednici; mladi; žene.

Kako bi ciljane skupine bile što više uključene u realizaciju Projekta, kontinuirano su provođeni različiti oblici informiranja i konzultacija na LAG području te razne aktivnosti usmjerene na promociju LRS s aktivnostima provedbe LRS. Korišteni su različiti promotivni alati i aktivnosti, a uključuju:

- Radionice – predstavljanje LRS i mogućnosti financiranja putem LRS, edukacije poljoprivrednika, savjetovanje za LAG natječaje
 - Individualni konzultacijski sastanci i savjetovanja daljinskim putem (telefon, e-mail)
 - Baza projektnih ideja dionika LAG područja
 - Komunikacioni kanali LAG-a: objave na web stranici, FB stranici; elektronički newsletteri LAG-a s pripadajućom mailing listom
 - Predstavljanje provedbe LRS partnerstvu odnosno Skupštini LAG-a
 - Konzultacijski procesi za izmjene LRS – anketni upitnici, daljinske individualne konzultacije, radionice i sastanci tijela partnerstva (Upravni odbor i Skupština)
 - suorganizacija manifestacija za proizvođače
 - Pružanje podrške i savjetovanja lokalnih dionika
 - Informiranje o mjerama iz Programa ruralnog razvoja te ostalim natječajima iz sredstava EU fondova
 - Medijske objave
- Uredovni dani izvan sjedišta LAG-a na području JLS Gorskog kotara (dežurstvo LAG-a u JLS)

5. PROCJENA LJUDSKIH KAPACITETA LAG-a GORSKI KOTAR

Ljudski kapaciteti LAG-a uključuju zaposlenike LAG-a koji čine Stručnu službu LAG-a, partnerstvo LAG-a koje uključuje članove LAG-a i njihove predstavnike u Skupštini LAG-a, Upravni i Nadzorni odbor LAG-a te volonteri LAG-a.

Na početku provedbe LRS LAG-a Gorski kotar 2014-2020, sjedište i ured LAG-a nalazio se u zgradici Općine Lokve, u unajmljenom prostoru, 2016. godine LAG je

svoj ured preselio u samostalni prostor, također u najmu od strane općine Lokve. Isto s razlogom povećanja broja djelatnika te veći i funkcionalniji prostor, bolja efikasnost rada Stručne službe.

Na dan 31. prosinac 2019. godine partnerstvo, odnosno Skupštinu LAG-a čini 53 članova, i to devet jedinica lokalne samouprave, sedam pripadnika javne interesne skupine (osim JLS), 27 pripadnika gospodarske interesne skupine i deset pripadnika civilne interesne skupine. U ovom trenutku Skupštinu LAG-a Gorski kotar čini 48 članova, od toga devet JLS i šest članova koji zajedno čine javni sektor, 12 članova iz civilnog sektora te 21 član Skupštine iz gospodarskog sektora.

Upravljačko tijelo LAG-a je Upravni odbor koji se sastoji od devet članova partnerstva, a koji je u sklopu svojih zadaća zadužen za odabire projekata dionika u provedbi operacija LRS (LAG natječaji). Zadaće Upravnog odbora definirane su Statutom LAG-a, te se nisu smanjivale promjenom Statuta 2018. godine.

Skupština i Upravni odbor održavali su redovne sjednice. Također, Upravni odbor je u razmatranom periodu jednoglasno donosio Odluke o odabiru projekata u provedbi LRS LAG-a Gorski kotar za razdoblje 2014.-2020.

U odnosu na početak provedbe Projekta smanjen je broj članova Skupštine na 48 članova, kako bi se lakše osigurao kvorum na sjednicama. Broj članova Upravnog odbora je ostao isti, na devet članova, samo su se neki članovi tog tijela promjenili.

Broj članova Skupštine se smanjio u odnosu na početno stanje iz razloga što je dio članova bio neaktivan te je istupio, a neki od njih prestali su s radom i djelovanjem. Broj članova je prilično ravnomjerno strukturiran, te su skoro sve jedinice lokalne samouprave pokrivene sa članovima sa svog područja, a time je i LAG Gorski kotar u svojoj Skupštini obuhvatio veću dio svog područja na kojem djeluje.

Na početku provedbe Projekta članovi Skupštine LAG-a Gorski kotar imaju uspostavljen međusobni partnerski odnos te donošenje odluka na LAG razini realno odražava temeljno načelo LEADER pristupa donošenja odluka „odozdo prema gore“, s ravnomjerno zastupljenim interesnim skupinama u procesu

donošenja odluka. Tijekom provedbe Projekta, a zbog pravila provedbe „LEADER-CLLD“ mjere unutar Programa ruralnog razvoja RH za razdoblje 2014.-2020., partnerstvo je većim dijelom bilo usmjereno na zadovoljavanje i formalno poštivanje pravila provedbe PRR-a i zakonodavstva poslovanja udruga, umjesto daljnog razvijanja međusobnih partnerskih odnosa i projekata. Iz istog razloga je onemogućeno aktivno sudjelovanje u razvoju operacija LRS koji bi bile u potpunosti prilagođene razvojnim potrebama LAG područja.

Potrebno je kontinuirano i dalje razvijati i jačati međusobne veze između članova partnertva (Skupština LAG-a) te potaknuti razvoj partnerskih projekata između članova Skupštine LAG-a ali i ostalih dionika LAG područja.

Na početku provedbe Projekta Stručna služba LAG-a je brojila 3 zaposlene osobe. Broj zaposlenika na provedbi LRS su ukupno tri osobe na puno radno vrijeme, u međuvremenu, LAG ostaje na dva zapolenika, no ubrzo se taj broj ponovno povećava i stručna služba LAG-a, do ovog trenutka broji tri zaposlenika na puno radno vrijeme, od čega dvoje zaposlenih na neodređeno te jedan zaposlenik na određeno vrijeme.

Potrebno je naglasiti da je tijekom evaluacijskog razdoblja došlo do promjene zaposlenika Stručne službe LAG-a: voditeljica LAG-a sporazumno raskida ugovor te LAG godinu dana radi bez voditelja, sa dva djelatnika – dtrčni i administrativni suradnik. 2018. godine LAG zapošljava tri djelatnika. Voditeljica i dva administrativna suradnika.

Sve to ukazuje na diskontinuitet u operativnim kapacitetima LAG-a koji neminovno utječe i na provedbu LRS, ali unatoč tome LAG je uspio u 2018., 2019. i 2020. godini raspisati pet natječaja, provesti ocjenjivanje i odabir projekata za dva natječaja te za njih unijeti natječajnu dokumentaciju i sve Odluke o odabiru projekata (po prijavama pristiglim na dva natječaja) u Agronet. Također su ispoštivane sve zakonske obveze te obveze prema Ministarstvu poljoprivrede i APPRRR-u koje proizlaze iz potpisanih Ugovora i Sporazuma.

LAG Gorski kotar u ovom trenutku ima stalno zaposlenu voditeljicu na puno radno vrijeme te dvije administrativne suradnice, od kojih je jedna na neodređeno, a druga zaposlena na određeno vrijeme. Stručna služba LAG-a djeluje u uredu LAG-a, u Općini Lokve.

Postojeća uredska oprema je dijelom zastarjela i više ne podržava ovakav način poslovanja te je potrebno, ovisno od finansijskih sredstava, nabavljati novu IT opremu. Ostala uredska oprema (printeri, scaner, projektor, uredski namještaj) zadovoljava potrebe sadašnjeg obujma poslovanja, kao i poslovni prostori kojima se LAG koristi.

S obzirom na rascjepkanost područja LAG-a, potrebno je nadograditi korištenje programskih sustava za rad i komunikaciju na daljinu te dodatno educirati zaposlenike, članove i volontere LAG-a, kako bi se omogućio kvalitetniji rad Stručne službe te komunikaciju i protok informacija s članovima partnerstva te drugim dionicima područja, kada fizička prisutnost u uredu LAG-a nije moguća.

U evaluacijskom razdoblju zaposlenici LAG-a, te pojedini članovi partnerstva i volonteri, educirani su putem različitih radionica i edukacija o: LEADER-CLLD metodologiji uključujući monitoring i evaluaciju LRS, poslovanju i finansijskom upravljanju udruga, metodama provedbe različitih operacija LRS, provedbi pojedinih operacija PRR RH, a vezano uz rad LAG-a i provedbu LRS (uredsko poslovanje, javna nabava, GDPR i dr.), financiranju projekata putem drugih fondova i programa EU i ostalim temama važnim za redovito poslovanje LAG-a.

S obzirom na zadaće LAG-a, potrebe dionika LAG područja te potrebe organizacije za provedbom projekata i šire od provedbe same LRS LAG-a u sklopu Programa ruralnog razvoja, potrebno je jačati ljudske kapacitete LAG-a, prvenstveno omogućavanjem otvaranja dodatnih radnih mjesta, daljnjom edukacijom zaposlenika, članova partnerstva i volontera, kao i pružanjem dodatnih prilika za volontiranje u LAG-u za mlade te nezaposlene osobe na LAG području.

LAG Gorski kotar kontinuirano surađuje s volonterima, tako je u LAG-u bilo uključeno 16 volontera sa preko 1.000 sati volontiranja. Najveći dio ovog

angažmana odnosio se na volontere u projektu „Smart specializations in the promotion of local heritage“ koji je financiran kroz projekt suradnje 19.3.2.

LAG Gorski kotar do sada je najmanje surađivao s civilnim sektorom, što je dijelom splet okolnosti, a dijelom proizlazi da tipovi operacija za koje su do sada otvarani natječaji nisu bili prvenstveno namijenjeni civilnom sektoru. Najznačajnije organizacije s kojima LAG surađuje su LEADER mreža Hrvatske (čiji su članovi LAG-ovi i LAGUR-i), Primorsko-goranska županija, HBOR- Podružnica Rijeka, Centar za poljoprivredu i ruralni razvoj PGŽ, akademska zajednica i Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Što se tiče suradnje s ostalim LAG-ovima imamo ostvarenu suradnju sa LAG-ovima i LAGUR-ima s područja naše županije, budući da djeluje CLLD koordinaciju LAG-ova i LAGUR-a PGŽ sa Upravnim odjelom za poduzetništvo i ruralni razvoj Primorsko-goranske županije. Također, u planu je i daljnja suradnja, posebice jer se planira ostvarenje projekta suradnje (obveza iz Projekta) za TO 19.3.2. Može se reći da je ostvarena i dobra suradnja sa partnerima na projektu „Smart specializations in the promotion of local heritage“ iz Poljske i Latvije – LAG Vistulla Terra Culmensis, LAG Jurkante, LAG Zakole Dolnej Wisley, LAG Gaujas Partneriba.

6. METODE UPRAVLJANJA PROJEKTOM

U evaluacijskom razdoblju projektom, odnosno provedbom LRS upravljalo se na razini partnerstva odnosno Skupštine i Upravnog odbora LAG-a, te na razini Stručne službe LAG-a. Glavne aktivnosti LAG-a uključuju:

- Održavanje redovitih sastanaka partnerstva i stručne službe – za planiranje, organizaciju, koordinaciju i praćenje stanja provedbe LRS i njenih operacija te tekućeg rada LAG-a
- Izradu godišnjih akcijskih i finansijskih planova, koje usvaja Skupština
- Izradu godišnjih izvješća o radu i godišnjih finansijskih izvješća, koje usvaja Skupština
- Izrada Operativnog godišnjeg izvješća o radu LAG-a za tekuću godinu

- Praćenje provedbe LRS
- Izrada izmjena LRS od strane Stručne službe LAG-a – ispitivanje stanja na području LAG-a, prilagodba LRS u odnosu na dostignute rezultate i planirane indikatore, provedbenu legislativu te aktualno stanje na terenu tijekom provedbe
- Provedba animacijskih aktivnosti za dionike – praćenje provedbe te prilagodba potrebnih aktivnosti sukladno potrebama dionika, ali i kapacitetima ljudskih resursa LAG-a te zahtjevima uspješne provedbe LRS.

6.1. Metode projektnog upravljanja

U upravljanju projektom koristile su se metoda kontrole troškova, koja nije u 2018. godini osiguravala dovoljnu likvidnost za kontinuirano financiranje operativnog poslovanja zbog nedostatka sredstava za premoštenje perioda od šest mjeseci, koliko traje period povrata kvartalnih troškova organizacije od strane APPRRR-a (predfinanciranje). Stoga se koristilo zaduženje po tekućem računu kod Erste Bank d.d. gdje imamo povoljne kredite uvjete budući dasmo dio Cash poola PGŽ.

Predfinanciranje kao izazov projektnog upravljanja - osiguranje likvidnosti između dva zahtjeva za isplatu je jedan od najvećih izazova budući da je financiranje strogo namjensko, kod podmjere 19.4. koja je osnovni izvor financiranja podnose se kvartalni zahtjevi, no kod projekta suradnje koji je financiraju kroz podmjeru 19.3. moguće je podnijeti samo jedan zahtjev godišnje, u siječnju za prethodnu godinu.

Također, izazov je osigurati veću vidljivost na terenu - animacija korisnika na terenu se drastično smanjila kada je LAG počeo provoditi LAG natječaje budući da je administrativno opterećenje iznimno povećano u odnosu na prethodne godine stoga LAG više nema toliko vremena provoditi animaciju "na terenu".

Upravljanje ljudskim resursima je bilo izazovno jer kao što je prethodno rečeno jer je dio zaposlenika LAG-a je sporazumno napustio LAG zbog pronalaženja boljih osobnih prilika za zaposlenje.U periodu koji je razmatran došlo je i do povećanja plaća.

Trenutno dvoje od troje zaposlenika ima ugovor o radu sklopljen na neodređeno vrijeme.

U upravljanju ljudskim resursima nedovoljno su se koristile metoda ocjenjivanja rada, nagrađivanja, planiranja i regrutiranja, dok se značajno koristila metoda obuke i razvoja.

6.2. Metode upravljanja kvalitetom

Upravljanje kvalitetom predstavlja u ovom Projektu najznačajniji aspekt upravljanja, jer konačni rezultat Projekta mora biti uspješno provedena LRS, ostvarene mjere za dostizanje ciljeva te postizanje mjerljivih rezultata i indikatora uspješnosti.

U upravljanju kvalitetom projekta koristila se **metoda razvijanja partnerstva**, posebice pri izmjeni najznačajnijih dokumenata organizacije (LRS, Statut) te objava natječaja za postizanje mjera odnosno ciljeva LRS.

Objava natječaja za različite tipove operacije koji su odabrani u LRS te uspješna dodjela sredstava iz Programa ruralnog razvoja RH za razdoblje 2014.-2020. je svrha LRS, no i svrha LAG-a kao organizacije. Ona obuhvaća niz koraka od pripreme natječajne dokumentacije (koju u najvećoj mjeri LAG zaprima gotovu od strane APPRRR-a), objave natječaja, ocjenjivanja u dva koraka, donošenja Odluka Upravnog odbora o odabiru projekata, unošenje dokumentacije u Agronet te kontrole namjenskog korištenja sredstava od strane korisnika, odnosno posjeta lokacijama ulaganja prije isplate druge rate, a nakon podnošenja zahtjeva za 2. ratu od strane korisnika.

Veliki izazovi pri izradi LRS su i nedovoljna razina znanja lokalnih dionika i spremnosti za prijavu na LAG natječaje - nedovoljno poznавanje propisa, često poslovanje u tzv. sivoj zini (porezna evazija...), neriješeni imovinsko-pravni odnosi, usitnjenošć čestica...

Isto bi se moglo uvelike olakšati kada bi se pojednostavili načini prijave na natječaj, preusmjerila formalna obrada kompleksnijih natječaja poput TO 7.4.1 na Agenciju

za plaćanje budući da su za provedbu potrebna određena znanja iz područja građevinarstva, a predmeti su kompleksni, koncentrirati rad LAG-a na pomoć malim poljoprivrednicima i udrugama od lokalnog značenja kojima je dovoljno konkurentna za prijavu na nacionale natječaje (ne ostvaruju dovoljan broj bodova kod aplikacije). Također, osiguranje pred-financiranja.

Provđenje natječaja okupira veliki dio radnog vremena zaposlenika čime se smanjuje temeljna uloga LAG-a, a to je animacija korisnika, procedura provđenja. LRS je kompleksna i dugotrajna, ograničenja s kojima smo se susreli u provđenju nisu mogla anticipirati prilikom izrade LRS. Česte izmjene pravilnika također traže da se potroši velika količina vremena na praćenje izmjena propisa. Potrebno je sistematično i trajno pratiti izmjene pravilnika i zakona, potrebno je mnogo realnije predviđati vremenske okvire unutar kojih je realno moguće izvršiti određene projekte (vrijeme provđenje natječaja je uvijek duže od planiranog zbog brojnih dopuna dokumentacije i dodatnih pojašnjenja, također, sva tijela uključena u provđenju takvih natječaja treba koordinirati i skupiti što iziskuje određeno vrijeme jer su članovi tijela zaposleni na drugim poslovima i imaju druge obaveze).

U cilju povećanja operativnosti u 2018. godini značajno je izmijenjen i pojednostavljen dotadašnji Statut organizacije, koji je do tada bio odraz različitih zahtjeva APPRRR-a i drugih nadležnih tijela te je na kraju postao nepregledan i opterećen procesnim radnjama, na čije promjene je sukladno zakonskim propisima davao odobrenje tada nadležni Ured državne uprave u Delnicama, Primorsko-Goranska županija.

Statut je usvojen na Skupštini 27. studenog 2018. godine, a odobren je od strane nadležnog Ureda državne uprave u travnju 2020. godine.

Druga značajna metoda upravljanja kvalitetom je **kontinuirano unaprjeđivanje**, kojem služi i ova evaluacija.

Metoda kontinuiranog unaprjeđivanja koristila se i u unaprjeđenju operativnog poslovanja LAG-a (zaposlenici, financiranje, osiguranje poslovnog prostora).

6.3. Metode diseminacije

Pri diseminaciji različitih informacija (o radu LAG-a, LRS, natječajima i sl.) koristile su se različite metode. Metoda informacijskih bannera i letaka koristila se za informiranje opće javnosti o provedbi Projekta. Dobar su primjer diseminacije jer se lako čitaju, lako su uočljivi i time osiguravaju širok krug diseminacije. Metode javne promocije koristile su se kroz logo organizacije, IT tehnologije: e-pošta, objave na mrežnoj stranici LAG-a te FB stranici, elektronički bilten – Newsletter LAG-a Gorski kotar koji se objavljuje jednom tjedno (svakog petka), objave u tiskanim medijima, radio reklame, a namijenjene su bile ciljanim skupinama te krajnjim korisnicima. Također, godišnje se priprema i InfoLAG – brošura LAG-a za sve članove Skupštine i zainteresiranu javnost o svim prošenim događanjima, aktivnostima i sl. tijekom kalendarske godine. Metode promotivnih materijala s logom organizacije koristila se za povećanje vidljivosti u općoj javnosti.

S obzirom na kraj razdoblja Projekta, ograničenje financijskih sredstava te potrebu detektiranja i procjene potreba za iduće programsko razdoblje LAG Gorski kotar više će koristiti metode individualnog savjetovanja, radionice na terenu koliko to zbog pandemije koronavirusa bude dozvoljeno, objava na FB stranici i mrežnoj stranici LAG-a te će ukoliko iznađe dovoljno financijskih sredstava financirati dodatno uređenje i vizualno unapređenje mrežne stranice LAG-a.

Izmjene Lokalne razvojne strategije

Odobrena LRS LAG-a Gorski kotar za razdoblje 2014.-2020. izrađena je tijekom provedbe podmjere 19.1 „Pripremna pomoć“ Programa ruralnog razvoja, pri čemu je Financijski plan provedbe izrađen na temelju simulacija dostavljenim od strane Upravljačkog i Provedbenog tijela.

LRS LAG-a Gorski kotar usvojena je, od strane Upravnog odbora LAG-a dana 04. travnja 2016. godine.

LRS se mijenjala u dijelu usklađenja s Pravilnikom o provedbi podmjere 19.2., 19.3., 19.4. iz PRR-a te Natječajem za provedbu podmjere 19.2. Izmjene i dopune je Skupština, kao najviše tijelo prihvatile na sjednici održanoj 16. lipnja 2016.

godine. Za usklađenu LRS LAG-a Gorski kotar izdana je Odluka o odobrenju usklađenja, od strane Upravljačkog tijela, dana 05.ožujka.2018

19. prosinca 2018. godine Skupština LAG-a donosi Odluku o usvajaju izmjena LRS LAG-a Gorski kotar za razdoblje 2014.-2020. Naime, LRS se mijenjala zbog konačnog izračuna iznosa javne potpore kada nam je povećana alokacija na 9.995.225,31 HRK. Također, potrebo je i izmijeniti Plan provedbe LRS, te je isti kao izmijenjen i prihvaćen od strane Skupštine, na sjednici održanoj istog dana, 19. prosinca 2018. godine. Za predmetnu izmjenu dobivena je Odluka o odobrenju promjene, dana 15. veljače 2019. godine.

Treća izmjena LRS odobrena je od strane upravljačkog tijela dobivanjem Odluke o odobrenju promjene, dana 13. svibnja 2020. godine. To je trenutno važeća LRS.

Dakle, osim obaveznog usklađivanja LRS, radili smo dvije izmjene LRS.

Prva izmjena LRS radila se kako bi se realocirala dodatna sredstva u TO 6.3.1., budući da smo imali veliki interes na prvom LAG natječaju za taj tip operacije. Tada smo ujedno zatvorili TO 4.1.1. i sva sredstva prebacili u 6.3.1. i povećali alokaciju na 7.4.1., a smanjili alokaciju u 6.2., 6.4. i 8.6. U drugoj izmjeni LRS smo maknuli mjeru 6.2. i 8.6. budući da te tipove operacija LAG-ovi neće moći provoditi. Odlukom provedbenog tijela o nemogućnosti povođenja tipova operacije 6.2. i 8.6., iste smo morali maknuti iz LRS. Morali smo tada maknuti i jedan cilj. Mijenjali su se djelomično i indikatori. Uključili smo relevantne dionike kroz anketne upitnike i diskusiju na sjednicama Upravnog odbora i Skupštine.

Ostali interni akti LAG-a

LAG Gorski kotar je donio i niz internih akata koji ma je cilj osiguranje nesmetanog, zakonitog te transparentnog poslovanja.

Donositelj	Akt	Svrha akta
Skupština LAG-a	Poslovnik rada Skupštine	Reguliranje procesnih radnji Skupštine
Upravni odbor LAG-a	Poslovnik o radu Upravnog odbora	Reguliranje procesnih radnji Upravnog odbora

Pravilnik LAG-a o zaštiti, nadzoru nad prikupljanjem, obradi i korištenju osobnih podataka	Skupština LAG-a	Regulira zaštitu osobnih podataka
Odluka o imenovanju službenika Lokalne akcijske grupe MARETA za zaštitu osobnih podataka	Upravni odbor LAG-a	Imenuje službenika za zaštitu osobnih podataka
Odluka o visini članarine u LAG-u Gorski kotar	Upravni odbor LAG-a	Propisuje visinu godišnje članarine

7. CILJEVI, MJERE LRS LAG-a GORSKI KOTAR 2014.-2020. TE OTVARENI REZULTATI I INDIKATORI

7.1. Postignuća/dobrobiti/značaj realizacije Projekta za zajednicu u periodu evaluacije

U ovom periodu po prvi se puta dobila prilika da lokalni dionici i partnerstva sami kreiraju, a time i financiraju razvojne politike na lokalnoj razini, u jednom decentraliziranom pristupu, a to je upravo CLLD. U RH ovaj pristup je novina i za izvršnu vlast na nacionalnoj razini te je shvaćanje uloge LAG-ova kao komplementarnog alata razvoja na lokalnoj razini koji nadopunjuje, fleksibilno, javne politike viših razina jednim djelom izostao.

Tek sada se kristalizira uloga LAG-a na lokalnom području.

Na području LAG-a Gorski kotar mogućnost korištenja sredstava osiguranim za lokalne dionike, odnosno donošenje LRS za razdoblje 2014.-2020. dočekana je s velikim očekivanjima.

Pri tome treba naglasiti, kao što je i ranije više puta rečeno, da postoji pretjerano administriranje te izvještavanje, procedure i protokoli koji se konstantno mijenjaju,

oduzima znatno više vremena nego što se to činilo na početku Projekta, a time je i opterećenost kadra velika.

7.2. Postignuti odnosi LAG-a sa pripadnicima ciljanih skupina i krajnjim korisnicima

LAG Gorski kotar je uspostavio projektnu suradnju s pripadnicima ciljanih skupina, prije svega iz javnog i gospodarskog sektora, dok je potrebno poboljšati suradnju s pripadnicima civilnog sektora sa sjedištem na području LAG-a. Također, postignuta je, tj. održana dobra suradnja s LAG-ovima koji nas teritorijalno okružuju.

Uspostavljena je kvalitetna suradnja s Ministarstvom poljoprivrede i APPRRR čiji odnos , postaje sve više naliku na partnerstvo te se poboljšava kvaliteta komunikacije,u odnosu na početno stanje. Uvažavaju se svi zahtjevi javnopravnih tijela, a također se suradnja produbljuje na različitim radionicama koje se organiziraju ili od strane APPRRR i Ministarstva poljoprivrede ili krovnih organizacija LAG-ova (LEADER mreža Hrvatske, Hrvatska mreža za ruralni razvoj).

LAG Gorski kotar je uspostavio suvremene kanale komuniciranja s krajnjim korisnicima – mrežna stranica, e-pošta, FB stranica, elektronički bilten – Newsletter LAG-a Gorski kotar. Uz to, odnos se uspostavlja i organizacijom radionica te individualnih savjetovanja.

7.3. Postignuti odnosi među pripadnicima različitih skupina ciljanih skupina

Odnos LAG-a s pripadnicima ciljanih skupina kontinuirano se proširivaо i unapređivaо kroz korištenje različitih diseminacijskih metoda. Različite ciljane skupine susretale su se pri aktivnostima izrade LRS i njezinih izmjena te su se ovi akti donosili jednoglasno.

Prilikom priprema projekata male društvene infrastrukture je utvrđeno da se javni sektor rukovodio interesima pojedinih ciljanih skupina (djeca, mladi) u kreiranju projektnih prijava.

7.4. Odnosi nastali uslijed realizacije projekta s važnim dionicima u lokalnoj zajednici

U razmatranom periodu započela je intenzivnija suradnja s različitim dionicima razvoja na regionalnoj i lokalnoj razini. Prostor za napredak se vidi u kreiranju zajedničkih projekata namijenjenih različitim ciljani skupinama.

Suradnja sa civilnim sektorom je nedovoljno razvijena i na tome treba raditi.

7.5. Procesi koji su doveli do postignuća/dobrobiti/značaja Projekta u zajednici

Ocjena procesa je najvažniji dio ove evaluacije, unatoč neprekidnim tendencijama fokusiranja na rezultate.

Najznačajniji proces unutar ovog Projekta, a koji se naslanja na procese koji su prethodno nastali (LAG je osnovan 2008. godine kao prvi registrirani LAG na području RH) je način na koji se primjenjuje CLLD pristup na LAG razini pri kreiranju LRS te rukovođenja same organizacije.

Pristup „Odozdo prema gore“ zahtijeva kontinuiran protok informacija na relaciji LAG - pripadnici ciljanih skupina i krajnjih korisnika, kao i veliki angažman svih članova organizacije (članova Skupštine, Upravnog odbora i stručne službe LAG-a).

8. CILJ EVALUACIJE

Cilj ove evaluacije bio je pružiti LAG-u Gorski kotra uvid u procese rada, odlučivanja i rezultata ostvarenih u provedbi Lokalne razvojne strategije LAG-a Gorski kotar za razdoblje 2014.-2020., kako bi do kraja razdoblja na koje se Strategija odnosi (2023. ili n+3 godina) ostvarila u što većoj mjeri zadane ciljeve.

Uz to, evaluacija omogućava bolje planiranje i pripremu novog strateškog dokumenta za iduće programsko razdoblje od sedam godina te racionalno korištenje postojećih resursa organizacije kao i razvoj novih.

9. IZVANREDNA SITUACIJA UZROKOVANA VIRUSOM COVID-19, OŽUJAK 2020.

Trenutno LAG Gorski kotar kao ostatak Republike Hrvatske trpi posljedice krize uzrokovane pandemijom koronavirusa. Ured LAG-a do dalnjega ne prima stranke, a svi poslovi se obavljaju od kuće odnosno radom na daljinu, kada je to moguće, uz kružna dežuranja zaposlenica u uredu.

LAG Gorski kotar svoje poslovanje u većoj mjeri, a koje se tiče administracije može obavljati na daljinu, odnosno od kuće, ali animaciju i obilazak terena ne, budući da su do dalnjega obustavljeni.

Dobivene su i smjernice od strane APPRRR-a o tome kako provoditi započete aktivnosti, kojih se stručna služba LAG-a pridržava, a održavaju se i redoviti kontakti s APPRRR te unutar samoga LAG-a.

Dodatno su usporene određene aktivnosti LAG-a koje su protivne pravilima socijalnog distanciranja. Sve navedeno ima utjecaja i na krajnje rezultate provedbe LRS za programsko razdoblje 2014.-2020.

10. ZAKLJUČAK

Provedba Lokalne razvojne strategije LAG-a Gorski kotar za razdoblje 2014.-2020. ovisila je o nizu čimbenika koji su dijelom bili izvan domene utjecaja samog LAG-a.

Uspostavljena je dobra komunikacija s javnim i gospodarskim sektorom, dok je suradnju s civilnim sektorom potrebno unaprijediti. U idućem razdoblju potrebno je unaprijediti upravljanje ljudskim kapacitetima i upravljanje vremenom, kako bi se stvarili planirani rezultati i indikatori LRS. U narednom periodu pokušat će se financirati projekti usmjereni na ranjive skupine iz drugih dostupnih izvora.

Aktivnosti u LAG-u planiramo proširiti korištenjem drugih fondova/programa. Naime, prijavili smo projekt na temu anti-korupcije Zakladi za razvoj civilnog društva. Također, planiramo i u budućnosti biti partneri na provedbi projekata koji se financiraju iz drugih fondova. Provodimo, ali i u budućnosti planiramo provoditi, manje projekte koje financiramo županijskim sredstvima, a tiču se jačanja kvalitete života na našem ruralnom LAG području – Gorski kotar.